

Ayhan DANACIOĞLU
İçişleri Bakanlığı Dernekler Denetçi Yardımcısı

Ülkemizdeki Sivil Toplum Kuruluşlarının Yurtdışındaki Faaliyetleri ve **Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarının Ülkemizdeki Faaliyetleri**

Sivil Toplum Nedir?

Sivil toplum kuruluşları devlet yönetiminin dışında kar amacı gütmeyen vatandaşların gönüllü olarak oluşturduğu kendi kararlarını verme yeteneğine sahip ve belirli amaçları gerçekleştirme doğrultusunda hareket eden birliklerdir şeklinde tanımlanabilir. Sivil toplum kuruluşları dünyanın değişik yerlerinde dernek, vakıf, ağ, birlik, federasyon, konfederasyon, komite, komisyon, forum, hareket gibi çeşitli adlarla örgütlenmektedir.

1990'lara kadar genelde insani yardım konuları ile ilgilenen sivil toplum kuruluşları son yıllarda bireysel ve toplumsal yaşamı ilgilendiren hemen her alanda yürüttüğü faaliyetleri ile devletleri etkileyecek ve uluslar arası ilişkilere yön verecek güce kavuşmuştur. . Bazı alanlarda sivil toplum kuruluşları eliyle yürütülen çalışmalar birçok devletin tek başına yapamayacağı çaptadır.

Bugün itibariyle onlarca ülkede faaliyet yürüten, milyonlarca üyesi bulunan ve ekonomik olarak ulaştıkları güç bazı devletlerin milli gelirlerini aşacak seviyede olan sivil toplum kuruluşlarının ekonomik büyüklüğü ve küresel düzenin şekillenmesindeki belirleyici rolleri göz ardı edilemez hale gelmiştir. Örnek olarak;

80'i aşkın ülkede faaliyet gösteren ve 100 milyon civarında üyesi ve gönüllüleri bulunan uluslararası Kızıl Haç Teşkilatı, her yıl gelişmekte olan ülkelere 12-15 milyar dolar civarında kalkınma yardımı yapan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma

Örgütü(OECD), 13 milyar dolar mal varlığına sahip olan Ford Vakfı ve 35 milyar dolar mal varlığına sahip olan Gates Vakfı gösterilebilir.

Ülkemizdeki Bazı Sivil Toplum Kuruluşların Yurt Dışındaki Faaliyetleri

Türkiye Kızılay Derneği

11 Haziran 1868 tarihinde “Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti” adıyla kurulan Türkiye Kızılay Derneği hiçbir ayırım yapmaksızın yardımlarda bulunmak, insan hayatını ve sağlığını korumak amacıyla yerel, bölgesel ve uluslararası faaliyetlerde bulunmaktadır. Türkiye Kızılay Derneği 4.500 profesyonel çalışanı ve 1 milyonu geçen gönüllüleriyle deprem, kıtlık ve savaş gibi afetlerin yaşandığı ülkelerde her türlü insani yardım faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Türk Kızılayı kıtlık ve iç savaşın sürdüğü Sudan ve Çad’ da hastane kurmuş her gün 350 kişiye ücretsiz sağlık hizmeti vermektedir. Ayrıca bu ülkelere büyük eczaneler kurulmuş doktorların yazdığı ilaçlar ücretsiz dağıtılmaktadır. Yapılan bu tür faaliyetler sonucunda hem muhtaç insanların yardımına koşulmakta hem de Türkiye ve Türk insanına karşı sevgi ve sempati oluşturulmaktadır. Örneğin, bu ülkelerde büyük

bir kargaşanın olduğu ve binlerce insan öldüğü, tüm binaların talan edildiği ve binaların kurşunlandığı zaman tek kurşun değmeyen yer Türk Bayrağı’nın dalgalandığı Kızılay’ın kurduğu eczane olmuştur.

2010 yılında Haiti’ de yaşanan depremin ardından bölgeye ilk ulaşan STK’ lardan biride Kızılay olmuştur. Depremin ardından Taberre bölgesinde çadırkent kurulmuş yaklaşık bin kişiye barınma imkanı sağlanmıştır. Bölgede 2 ay boyunca 20.000 kişinin beslenme ihtiyacı karşılanmıştır.

Mavi Marmara baskını sonucu İsrail’e götürülen yaralıların Türkiye’ye taşınmasında Türkiye Kızılay Derneğinin çok büyük katkısı olmuştur. İki ülke arasında büyük bir diplomatik kriz çıkmış bu nedenle yaralıları almak için ülkemizden resmi kurtarma ekipleri bölgeye gidememiştir. Türkiye Kızılay Derneği uluslararası dokunulmazlığını kullanarak Türkiye’den özel uçak kiralamış ve yaralı vatandaşlarımızı Türkiye’ye taşımıştır.

Kimse Yok Mu Derneği

Kimse Yok Mu Derneği, 2004 yılında Kimse Yok Mu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği adı ile kurulmuş 19.01.2006 tarihinde de

Kamu Yararına Çalışan Dernek Statüsü kazanmıştır. Kimse Yok Mu Derneğinin amacı, yurtdışında ve yurtdışında dil, din, ırk, cinsiyet gibi hiçbir ayırım gözetmeden yardıma muhtaç insanların ihtiyaçlarını karşılamak, insanların sosyal sorumluluk bilincini, yardımlaşma ve dayanışma duygusunu geliştirmek, toplumların sosyoekonomik düzeyini yükseltmeye, insanlığın evrensel değerlerinin korunmasına ve tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapmaktır.

26 Aralık 2004 günü Endonezya’nın Bande Açe kentinde meydana gelen tsunami felaketinin yaralarını sarmak için felaketin hemen ardından yardım kampanyası başlatılmış, Anadolu halkının yardımlarıyla felaketzedelere temiz su, kurban, ilaç ve yiyecek yardımları yapılırken, 1500 kişilik bir aşevi de kurulmuştur. Dernek gönüllüleri felaket bölgesinde köy köy gezerek yardım malzemelerini en ücra noktalara kadar ulaştırmışlardır. tsunami bölgesinde ayrıca kullanılamaz haldeki bir okul tamir edilerek yeniden eğitime açılmış, okulun öğretmenlerinin maaşları 6 ay boyunca ödenmiştir.

5 Ekim 2005 günü meydana gelen ve 70 bin insanın hayatını kaybettiği Pakistan depremi felaketinin ardından Kimse Yok Mu Derneği ekipleri derhal bir yardım kampanyası başlatmış, toplanan 12 milyon dolarlık bağış ülkeye ayni ve nakdi olarak gönderilmiştir. Depremin ardından bölgeye kargo uçağıyla 45 tonluk acil insanî yardım malzemesi ulaştırılmış, uçağın ardından bölgeye 29 TIR dolusu insanî yardım gönderilmiştir. Kurulan 3 büyük kışlık çadır kent ile 5000 kişinin barınma, giyinme ve gıda ihtiyaçları karşılanmıştır. 4 milyon Dolar değerindeki çek, dönemin Pakistan Devlet Başkanı Pervez Müşerref’e takdim edilmiş, Pakistan’ın iki ayrı eyaletinde 10 okul yaptırılarak Pakistan devletine teslim edilmiştir.

Yurt içinde ve yurt dışında birçok insanın sağlık taraması yapılmış, doktorlar tarafından yazılan ilaçlar ücretsiz dağıtılmıştır. Yurt dışında da toplam 15.300 kişi sağlık taramasından geçirilmiş, Kenya, Sudan, Endonezya, Nijerya, Afganistan, Bangladeş, Nahçıvan ve Kazakistan devletlerine sağlık yardımı yapılmış, yurt dışı sağlık taramalarında 400 koli ilaç kullanılmış ve yurt dışı sağlık taramalarında 63 sağlık mensubu görev almıştır

Dernek 6'sı Keşmir'de 4'ü Serhat eyaletinde toplam 10 okulu inşa edip Pakistan hükümetine teslim etmiştir. Endonezya-Açe'de yaşanan tsunami felaketinden sonra deprem bölgesindeki iki okulun tamirata yapılmıştır. 15 Kasım 2007'de yaşanan Sıdr Kasırgası Bangladeşlilerin hayatını altüst etmiş, yardım çalışmaları kapsamında Galaçipa bölgesinde 150 öğrenci kapasiteli ilköğretim okulu yapılmıştır. Hakkari'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Ağaçalı Köyü'nde bir ilköğretim okulunun yapımı 2 ay gibi kısa bir sürede tamamlanmış, 2008-2009 sezonunda törenle eğitime açılmıştır. Dernek, yurt içinde bugüne kadar 162 okula 1.644.154,80 TL tutarında aynı yardımda bulunmuştur.

Kimse Yok Mu Derneği, organize ettiği kurban kampanyaları ile hem ülkemizin çeşitli bölgelerinde ki ihtiyaç sahibi insanlara hem de başta Afrika olmak üzere dünyanın değişik ülkelerindeki insanlara kurban eti ulaştırmıştır.

Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu (TUSKON)

Türkiye işadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu(TUSKON), 2005 yılında İstanbul'da kurulan ve ülke çapında yayılmış bölgesel iş dünyası federasyonlarının oluşturduğu bir sivil toplum kuruluşudur. TUSKON bünyesinde, Türkiye genelinde, 80 ilde 162 işadamı derneği faaliyet göstermektedir.

Ülke kalkınmasının temelini oluşturan ekonomik yapılanmanın geliştirilmesine yönelik altyapı çalışmalarını destekleyen TUSKON, sanayi hayatımıza yönelik bilimsel ve akılcı yöntemler geliştirerek, işletmelerini ve girişimcilerini global iş dünyasının bir parçası haline getirmeyi amaçlamaktadır. TUSKON, bu doğrultuda işadamlarının uluslararası pazarlardaki tecrübelerinin paylaşılması, bunların yayılması ve yeni iş fırsatlarının oluşturulması yolunda öncü bir kuruluş olarak hizmet vermektedir.

Ülkemizin dört bir yanından 15 bin işadamlarının üyesi olduğu Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu (TUSKON), 5 yıllık kısa geçmişine rağmen dünya çapında bir başarı öyküsü sığdırmış, şimdiye kadar 10 farklı ticaret köprüsü programı gerçekleştirilmiş, 14 milyar dolarlık iş bağlantısı kurulmuş, bunun 12 milyar doları doğrudan Türkiye'nin ihracat karnesine eklenmiştir.

TUSKON, Dünya Ticaret Köprüsü, Türkiye-Pasifik Dış Ticaret Köprüsü, Türkiye-Avrasya Dış Ticaret köprüsü ve Türkiye-Afrika Dış Ticaret Köprüsü gibi bugüne kadar yapılmış en kapsamlı organizasyonlarıyla, 7 kıtadan 136 ülkeden işadamını bir araya getirmiştir. Bu organizasyonlarda birebir görüşmeler yapan firmalar her organizasyonda ortalama 4-7 Milyar dolarlık anlaşma imzalamışlardır.

2005 yılının hükümet tarafından Afrika yılı ilan edilmesiyle birlikte TUSKON Afrika Zirveleri düzenleyerek Türk işadamlarını Afrika pazarı ile tanıştırmış böylece Türkiye'nin dış ticaret açığının kapanmasına da büyük katkı sağlamıştır.

Türkiye Afrika'ya 2004 yılında 3 milyar dolar ihracat yapıp, 5 milyar dolar ithalat yaparken, 2007 yılında ihracatımız 6 milyar dolara, ithalatımız 6,8 milyar dolara yüksel-

miştir. Bu rakamlar TUSKON' un ülkemizin hem dış ticaretine, hem de cari açığının azalmasına net bir katkı yaptığının göstermektedir. Bu sayede Türkiye Afrika'yı keşfederken, Afrika da Türkiye'yi keşfetmektedir.

TUSKON, önümüzdeki beş yıl içinde Rusya İle 100 milyar dolar, Afrika ile 50 milyar dolar, Pasifik bölgesi ile 20 milyar dolar... dış ticaret hedefline ve 2023 yılında toplam 500 milyar dolar dış ticaret hedefine ulaşarak ülkemizin dünyanın en büyük 10 ekonomi arasında ki yerini alabilmesi için çalışmalarını sürdürmektedir.

Bazı Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarının Ülkemizdeki Faaliyetleri

Uluslararası Af Örgütü

Uluslararası Af Örgütü insan hakları eğitimi ile ilgili faaliyetlerini etkili kılmak ve yaygınlaştırmak amacıyla, uluslararası düzeyde 2004 yılından itibaren İnsan Hakları Eğitimi Eylem Programını (REAP) başlatmış ve bu amaçla Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Ankara'da bir İnsan Hakları Eğitimi Ofisi açmış ve çeşitli devlet kurumlarıyla birlikte ortak çalışmalar yürütmeye başlamıştır.

Uluslararası Af Örgütü, insan haklarına saygı gösterilmesi, insan hakları ihlallerinin engellenmesi ve bu hakların korunması için çalışan insanların oluşturduğu, uluslararası alanda tanınan küresel bir harekettir. Uluslararası Af Örgütü'nün dünyanın dört bir yanında 80'den fazla ülkede ofisleri ve daha fazlasında gönüllü grupları, ayrıca 150'den fazla ülkede 3 milyonu aşkın destekçisi bulunmaktadır.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İnsan Hakları Eğitimi Eylem Programını kapsamında "Ayrımcılığa Karşı Hep Beraber" başlıklı projeyi başlatmış ve bu proje kapsamında özellikle de kadına karşı ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesini amaçlamıştır. Uluslararası Af Örgütü

gütü Türkiye Şubesi bu amaç doğrultusunda iki hedef grup olan öğretmenler ve din görevlileri birlikte çalışmalar yürütmektedir.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi kadına karşı ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi için 2007- 2008 yıllarında Olof Palme Merkezinin Mali Desteği ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı'nın işbirliği ile cezaevi öğretmenleri ve denetimli serbestlik uzmanlarıyla da atölye çalışmaları yürütmüştür. Böylece cezaevi koşullarında yapılan eğitimlerde ve denetim serbestlik uygulamaları sırasında kadına karşı ayrımcılık ve şiddetin temalarının işlenmesi ve önlenmesi hedeflenmiştir.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi yürütmüş olduğu insan hakları eğitimi faaliyetleri için İlk Adım, Her İnsan Özgür Doğar ve Hakları Gerçeğe Dönüştürmek başlıklı üç farklı kaynak kitap hazırlamıştır.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu (Unicef)

Türkiye, çocuk haklarını desteklemek ve bireylerden ve özel sektörden fon toplamak için bir UNICEF Milli Komitesi'nin yanında bir de çocuk refahıyla ilgili kilit alanlarda

işbirliği program uygulayan bir Ülke Ofisi'nin bir arada bulunduğu tek ülkedir. Diğer ülkelerde olduğu gibi, Ülke Ofisi Hükümetle görüşülen, üzerinde anlaşılan ve imzalanan bir Ülke Programı temelinde faaliyet göstermektedir.

Ülke programı altında, UNICEF Türkiye çok sayıda bakanlık ve devlet kurumu ile birlikte çalışmaktadır; bunlar arasında Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK) yer almaktadır. UNICEF aynı zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) ve yerel yönetimlerle ortak çalışmaktadır. Uygun yerlerde, Avrupa Birliği ve Dünya Bankası gibi diğer uluslararası kuruluşlarla bağlantı içinde çalışmalar yürütülmektedir. Üniversiteler ve araştırma kurumları, sivil toplum, medya ve bizzat çocuklar, Ülke programının uygulanmasında yer almaktadır.

Türkiye gibi büyük bir ekonomiye ve güçlü kurumlara sahip olan ülkelerde UNICEF çocuk ve ergenlere doğrudan hizmet vermemekte, bunun yerine çocuklarla ilgili politikaların oluşturulmasına ve bu politikaların uygulamaya konması

na yönelik mekanizmaların tasarlanmasına ve hayata geçirilmesine yoğunlaşmaktadır.

Genç, çocuk ve kadın haklarının hayata geçirilmesi için bilgi oluşturma ve yayma, kamu farkındalığını artırma, politika tartışmalarını destekleme ve kaynak yaratma, Ülke Programı'nın ayrılmaz parçalarıdır. UNICEF ve ortakları, çocuk haklarını hayata geçirmek ve korumak için destek toplamayı, tamamlayıcı çabaları teşvik etmeyi ve hak sahiplerinin ve görev sahiplerinin becerilerini arttırmayı amaçlamaktadır.

Ülke Programı sosyal içermeye, insan haklarına saygı, toplumsal cinsiyet eşitliği, iklim değişikliği hakkında farkındalık, acil durumlara karşı hazırlıklılık ve çocuk ve gençlerin aktif katılımı göz önüne alınarak gerçekleştirilmektedir. Kazanılan deneyimler belgelenecek diğer ülkelerle paylaşılmaktadır.

Sonuç

Günümüzde sivil toplum kuruluşları, global yapının adeta sessiz mimarları haline gelmiştir. Din, dil, ırk farkı gözetmeksizin sınır ötesi aktivitelere imza atabilen STK' lar uluslararası hiyerarşik yapıda çok önemli bir statü edinmişlerdir. Vurguladıkları temel hak ve özgürlükler, barış, sosyo-ekonomik ihtiyaçların giderilmesi gibi değerler hemen hemen her ülke tarafından kabul görmekte ve STK' lara bütün kapılar açılmaktadır.

Gönüllülük esasına göre faaliyet gösteren bu kuruluşlar ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden çok büyük potansiyele sahiptirler. Taşıdığı değerler ile ulusal ve uluslararası alanda rahatlıkla hareket edebilen sivil toplum kuruluşları, ifa ettiği fonksiyonlar ile küresel düzenin şekillenmesinde giderek daha fazla söz sahibi olmaktadırlar.

